

2010/63/EU: What's in it for me? Of doe je voordeel met de nieuwe Europese Richtlijn

Een interview met Susanna Louhimies (EC) door Marjolein van Boxel

Momenteel wordt in Den Haag hard gewerkt aan de implementatie van de Europese richtlijn (2010/63/EU voor de bescherming van dieren die voor experimentele en andere wetenschappelijke doeleinden worden gebruikt) in onze nationale wetgeving. Daarbij zijn allerlei koepelorganisaties betrokken, waaronder de Biotechnische Vereniging, NVP en NVDEC. Maar hoe is 2010/63/EU (1) nu eigenlijk tot stand gekomen en wat gaat hij betekenen voor ons dagelijks dierexperimenteel werk? Vlak nadat zij tijdens de Biotechnische Dagen een presentatie verzorgde en de Prijs Alternatieven uitreikte aan Jürgen Sijbesma, vraag ik het Susanna Louhimies, die als beleidsmedewerker van de Europese Commissie deze richtlijn heeft opgesteld.

Er waren verschillende redenen voor het opstellen van de nieuwe regelgeving. De oude richtlijn (86/609/EC) was opgesteld in 1986, maar dateerde eigenlijk uit de zeventiger jaren. Die was dus niet langer up-to-date met de huidige inzichten op het gebied van stress, lijden en pijnbeleving bij dieren, en nieuwe technieken, zoals xenotransplantatie en transgenese. De technologie is vooruitgegaan, maar ook het ethische klimaat. Vroeger was ethiek geen onderwerp, maar nu kennen veel landen al een vrijwillige, en Nederland zelfs een wettelijke ethische evaluatie van dierproeven. Er is ook veel meer aandacht voor dierenwelzijn en dierproeven, mede door de Cosmetics Directive en REACH.

Bovendien volgde 86/609/EC in de formulering de Europese Conventie (ETS 123, 1986 voor de bescherming van gewervelde dieren die voor experimentele en andere wetenschappelijke

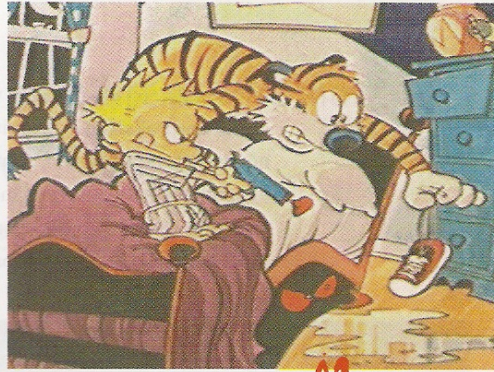
doeleinden worden gebruikt), die in hetzelfde jaar uitkwam. De conventie is in tegenstelling tot de richtlijn geen wettelijk bindende tekst, maar eerder een politieke wens. En omdat de tekst ook op die manier was geformuleerd, liet hij veel ruimte voor interpretatie. Het taalgebruik was niet duidelijk genoeg voor een goede harmonisatie in wetgeving in de 21e eeuw.

Na zo'n acht jaar hard werken is er eindelijk de nieuwe richtlijn. Volgens Susanna Louhimies biedt die een mooi raamwerk, met de mogelijkheid om in de tijd mee te groeien. Ongeacht hoe technieken of wetenschappelijke inzichten veranderen. Deze wet zal de manier waarop wij dieren gebruiken harmoniseren. Voorheen reguleerden sommige landen het proefdiergebruik heel uitgebreid, terwijl andere juist het minimum regelden. Er komt nu een zogenaamd 'level playing field', waarbij iedereen dezelfde

regels hanteert en samenwerken gemakkelijker wordt. Op sommige punten is de richtlijn zo geformuleerd, dat goed functionerende systemen, zoals de ethische evaluatie door DEC's in Nederland kunnen blijven bestaan. De projectbeoordeling, projectevaluatie en een systeem van ontheffingen/vergunningen voor het uitvoeren van dierproeven vormen de bouwblokken waarmee deze wet de toekomst in kan. Daarnaast is nu eindelijk het 3V-principe in de wet gekomen en kan het niet langer ontkend worden. De richtlijn is een horizontale wetgeving en elke andere wetgeving zal hier dus rekening mee moeten houden.

De Europese lidstaten waren in het gehele proces van de totstandkoming van deze richtlijn betrokken en hebben uiteindelijk ook ingestemd met de wet. De Europese commissie heeft dit proces gefaciliteerd. Dat moet een flinke klus geweest zijn! Susanna Louhimies vindt het vooral interessant en uitdagend, vertelt ze. Haar passie voor het onderwerp is duidelijk. 'Ik houd van dit dossier, omdat ik het verbeteren van dierenwelzijn belangrijk vind en juist ook omdat het zo controversieel is.' Volgens de ene groep hadden dierproeven gisteren gestopt moeten zijn, terwijl anderen pleiten voor een complete 'carte blanche' voor dierexperimenteel onderzoek. Het is haar persoonlijke uitdaging een manier te vinden om deze groepen bij elkaar te brengen. Dat is moeilijk, kost veel tijd en vergt veel doorzettingsvermogen. Aanvankelijk leek het bijvoorbeeld of industrie en dierenwelzijnsorganisaties helemaal nooit met elkaar praatten. Gaandeweg zijn de cultuur en de sfeer veranderd en is een heel goed overlegorgaan ontstaan, waarbij de verschillende partijen vanuit de lidstaten regelmatig samenkomen. Ze hebben geleerd samen te werken en hebben zich gerealiseerd dat je compromissen moet sluiten om (gezamenlijke) doelen te bereiken.

Is het werk nu klaar? Allerminst. De richtlijn moet nu worden geïmplementeerd in nationale wet- en regelgeving. Vooral in landen met een sterk autoritaire structuur zal de wet grote veranderingen teweegbrengen in het dagelijks werk. Louhimies ziet voor Nederland geen grote »

Binnenkort wordt de nieuwe Europese Richtlijn Dierproeven (2010/EU/63) in ons land geïmplementeerd. Dat heeft effect op hoe we proeven opzetten, registreren en uitvoeren.

Wie kan ons beter vertellen wat die Richtlijn inhoudt dan degene die hem heeft opgesteld?

De BV is trots dat Susanna Louhimies (Europese Commissie) een lezing geeft tijdens ons congres. Mis het niet!

donderdag 14:00 uur

Monster
onder je
bed!!
Of...?

uitdagingen, omdat ons land volgens haar altijd voorop heeft gelopen. Hier worden zaken met elkaar besproken en is de attitude eigenlijk al goed. Bij onderzoekers is er wellicht angst om nog transparanter te zijn, vanwege de aanwezigheid van duidelijke tegenstanders. Daar moet bij de implementatie rekening mee worden gehouden. Er is overigens wel wat vrijheid in de formulering van teksten die openbaar gemaakt moeten worden. En de ervaring in Groot-Brittannië heeft geleerd dat meer transparantie niet leidt tot meer activisme.

Omdat 2010/63/EU wettelijk bindend is, kunnen daar alleen huisvestingseisen in opgenomen worden die altijd en overal toegepast kunnen en moeten worden. Deze minimumeisen moeten gelezen worden samen met de aanbevelingen, waarin meer achtergronden en uitleg zijn opgenomen. De mensen op de werkvloer hebben een belangrijke stem en expertise in de praktische inrichting en verrijking van de huisvesting. 'Mensen op de werkvloer passen dagelijks de 3V's toe op manieren waar soms verder nooit iemand iets van hoort. Het is voor hen zo natuurlijk, dat ze er niet eens meer over nadenken. De 3V's zijn opgebouwd uit kleine ideetjes en het is belangrijk dat die ook aandacht krijgen. Want misschien kan een instituut 5000 km verderop, in een ander land, daar zeer bij gebaat zijn.'

Susanna Louhimies raadt belanghebbenden, dus ook jij als onderzoeker, biotechnicus of proefdierversorger aan om je in je dagelijks werk af te vragen hoe je persoonlijk je voordeel kunt doen met deze nieuwe richtlijn. Bekijk ook de Nederlandse implementatie met een vergrootglas. Volgens de richtlijn moet het 'national committee' (in Nederland de centrale commissie

dierproeven) bijvoorbeeld 'best practice' informatie delen. Niet alleen over het onderzoek, maar over het gehele leven van het dier en daarbij is Verfijning essentieel. Informatie delen kan alleen wanneer deze informatie eerst wordt verzameld en daarbij moeten ook onderzoekers, biotechnici en proefdierversorger betrokken worden. Hoe voorziet de Nederlandse implementatie hierin? Dit is een voorbeeld van hoe je de mogelijkheden moet zoeken in de wetteksten. De jongeren zouden hier volgens Louhimies het voortouw in moeten nemen: 'Eis informatie, zorg dat je betrokken raakt bij de dierenwelzijnsinstantie die in bijna elke onderzoeksinstelling wordt ingericht, denk kritisch na over wat je dagelijks doet, hoe dat beter kan en zorg dat actiever gezocht wordt naar de 3V's. Maar zorg bovendien dat je de benodigde training krijgt die de wet voorschrijft. Dat maakt je dagelijks werk ook prettiger.'

Nog even en dan is er de Nederlandse implementatie van 2010/63/EU in een aangepaste Wet op de Dierproeven. Leg je loop en je tekstmarker maar vast klaar!

1. www.biotechnischevereniging.nl/files/EU%20Directive%20Nederlands.pdf

Foto's: Niek van Stipdonk

«